

NOG MEER PRIESTERS EN KLOOSTERLINGEN VAN RUMST SINT-PIETER

In 1986 gaf de Geschiedkundige kring Rumesta het boek *Priesters en kloosterlingen van Rumst Sint-Pieter*¹ uit, dit is dringend aan een aanvulling toe; een aparte uitgave lijkt ons niet aangewezen. Omdat de gevonden gegevens niet zouden verloren gaan publiceren we deze in het jaarboek dat u in de hand hebt.

Het boek van 1986 omvat twee delen:

1. *Priesters van Rumst Sint-Pieter* (zowel seculiere als reguliere).
2. *Mannelijke en vrouwelijke kloosterlingen en begijnen.*
Mannelijke kloosterlingen, dus uitsluitend broeders. Priester-kloosterlingen zijn te vinden onder 1.

Dezelfde structuur wordt in dit artikel aangehouden.

1. PRIESTERS VAN RUMST SINT-PIETER

Johannes Baptista Van Dijck

Johannes Baptista Van Dijck werd gedoopt in Rumst op 17 februari 1700 als zoon van Remigius Van Dijck, molenaar, en van Catharina De Coen. Hij was de broer van Egidius die in 1722 rector werd te Leuven.

Bij de scheiding en deling van het goed van zijn ouders staat hij op 19 mei 1727 vermeld als diaken².

Jan Baptist overleed op 2 januari 1762 als kapelaan van het Groot-Begijnhof te Mechelen, nadat hij daar "23 jaeren ende enige maanden loffelijk" zijn functie uitgeoefend had. Dit volgens het overlijdensregister van het Begijnhof³. Op 14 januari 1749 wordt hij inderdaad vernoemd als kapelaan van het Mechelse Begijnhof in een schepenakte⁴.

2. KLOOSTERLINGEN EN BEGIJNEN

Omdat de personen die we bespreken in dit gedeelte behoren tot een orde of instelling, spreekt het vanzelf dat we de vermelde personen laten voorafgaan door de naam van de orde. Meestal geven we enige uitleg over de betreffende orde.

¹ Rumesta (1986). *Priesters en Kloosterlingen van Rumst Sint-Pieter*.

² Vermeulen, L. (1993). *Schepengriffie van Rumst, uitgave 1993*.

³ Stadsarchief Mechelen.

⁴ Vermeulen, L. (1992). *Schepengriffie van Rumst, uitgave 1992*.

Benediktijnen⁵ van de abdij Keizersberg te Leuven

Gesticht door de H. Benedictus begin 7de eeuw. Zetten zich vooral in voor de liturgie.

De Belgische abdijen behoren tot twee congregaties. De congregatie van Subiaco en de congregatie van O.-L.-V.-Boodschap.

Keizersberg behoort tot de eerste congregatie. Gesticht in 1899 door de monniken van Maredsous (provincie Namen).

Dominicus Van Loock

Dominicus Van Loock werd te Rumst geboren op 17 juni 1875 als zoon van Willem Van Loock, uit Walem, meester-metsler, en van Joanna Catharina Poplemont, uit Rumst. De stam Poplemont verdween volledig uit Rumst. Het gezin woonde in de Stoempershoek, thans de Kazernestraat, waarschijnlijk in één der huisjes langs de noordzijde.

Het feit dat vader Van Loock een zekere maatschappelijke status bezat, kan misschien verklaren dat de zoon humaniorastudies voltrok aan het college te Boom.

Op 10 oktober 1895 deed hij zijn intrede in de Benediktijnerabdij van Affligem, na de Franse revolutie heropgericht vanuit de abdij van Dendermonde. Hij werd te Affligem gekleed op 30 oktober 1895 en legde zijn eenvoudige geloften af op 5 november 1896. Vóór hij definitief naar Dendermonde kwam, moet hij eerst een paar maanden doorgebracht hebben in de abdij van Steenbrugge, eveneens een stichting van Dendermonde.

Op 20 november 1899 legde hij zijn plechtige geloften af te Dendermonde en op 22 december 1900 werd hij priester gewijd te Gent. In de abdij bekleedde hij het ambt van cantor.

Volgens de pater chronista van Dendermonde was hij na zijn wijding een “malade imaginaire” en kwam hij rond 1910 onder invloed van een “buitenissige” confrater, die in 1911 oud-katholiek zou worden. Pater Van Loock ontvluchtte begin 1912 de abdij (uittreding genoteerd op 25 januari 1912) nadat hij vruchteloos een secularisatie-indult aangevraagd had in december 1911. Herhaaldelijk aangemaand terug te keren naar zijn abdij werd hij tenslotte uit de orde gesloten. Het abdijsarchief van Dendermonde ging in 1914 bij de brand van de abdij verloren en zo verdween de figuur van Dominicus Van Loock in de mist der geschiedenis.

Oudere mensen uit Rumst beweren dat pater Dominicus priester zou geworden zijn onder dwang van zijn moeder. Feit is dat hij uittrad kort na de dood van zijn moeder, die overleed te Rumst op 24 april 1910.

Dominicus had te Rumst kennis aangeknoopt met een “Odile” die hij echter niet zou huwen. De pater kwam dan aan in het station van de Buurtspoorwegen te Rumst om te gaan wandelen langs de dijk. Op het station werd hij onthaald op blekkenmuziek. Om dit te vermijden stapte hij dan af

---

⁵ Benediktijnen zijn monniken van de “ordo Sancti Benedicti”, afgekort O.S.B.

op een tussenhalte. Over hem werd volgend liedje gezongen: "Daar ging een dikke zwarte pater al langs het water met een krokodil (Odile!) aan zijn hand".

De oorlogsjaren hebben er waarschijnlijk toe bijgedragen dat Dominicus te Rumst vergeten geraakt is.

Geen enkele Rumstse tijdgenoot-priester - zij moeten nochtans pater Dominicus goed gekend hebben - heeft, naar ons weten, ooit iets gezegd over hem. Het feit dat hij een regulier priester was, heeft hier waarschijnlijk ook wel meegespeeld.

Instelling van het Oratorium van S. Philipus Neri⁶

De heilige Filippus Neri (It.) stichtte in de 16e eeuw zijn Instituut van het Oratorium voor Wereldpriesters. Pierre De Bérulle, de latere kardinaal, stichtte in navolging daarvan, in de 17de eeuw het Franse Oratoire de Notre Seigneur Jésus Christ. Ook in België breidde dit Oratorium zich snel uit. De huizen volgden mekaar op: Maubeuge, Mechelen (1629), Temse, Oostende (1662) enz... Te Mechelen leidden de oratorianen een befaamd college: de voormalige Grootsschool in de Schoolstraat tussen het groot seminarie en Sint-Romboutskerk.

Hendrik De Coen

De oratoriaan P. De Swert vermeldt: "*Admissi sunt hoc anno (dit is 1685) ad oratorium sequentes ... Henricus Coen Rumestanus sive ex Rumst. Obiit Ostendae 28 febr. 1692*" "*Traden in ... Henricus Coen uit Rumst, stierf te Oostende 28 februari 1692*"⁷. Hendrik Coen trad dus toe in 1685. Vermits de opleiding tot het priesterschap in het oratorium een quadrennium (vier jaar) in beslag nam, veronderstellen wij dat Hendrik Coen priester was toen hij in 1692 vrij jong overleed te Oostende, waar de oratorianen de parochie van Sint-Pieter en Paulus bedienden en ook in het onderwijs stonden.

Hij was de zoon van Paschasius De Coen, kleermaker, en van Anna De Smedt, tevens oom van de priester Gillis Van Dijck en van de drie begijnen Van Dijck. Hij werd geboren te Rumst op 26 september 1666. We vonden op 22 juli 1689 een akte verleden voor notaris P. Van Cauwenbergh, te Rumst, waarin oud-borgmeester Passchier De Coen en Anne De Smedt de persoonlijke titel bezetten van hun zoon, oratoriaan te Oostende. In feite staan ze dan borg voor een zeker bedrag dat nodig is opdat hun zoon een deftige levensstandaard zou verzekerd zijn⁸.

We mogen veronderstellen dat hij leerling was van de Oratorianen te Mechelen zoals nog andere streekgenoten, o.a. de Rumstenaar Gillis Van Dijck en de bekende Mechelse theoloog Pieter Dens, te Boom geboren.

⁶ Monniken van het Institutum Ordini S. Philippo Nerii, afgekort O.R.I.

⁷ De Swert, P. (1740). *Chronicon Congregationis Oratorii Domini Jesu per provinciam archiepiscopatus Mechliniensis diffusae*, p. 138.

⁸ Vermeulen, L. (1993). p. 66.

Augustijnen⁹

De Heilige Augustinus (354-430) stichtte monnikenkloosters. In de 13de eeuw werden verschillende groeperingen van monniken die zich inspireerden op de regel van de H. Augustinus tot één grote orde verenigd. Contemplatief en actief leven stonden centraal (onderwijs, zielzorg, missies). Onder invloed van Augustijner-monnik Luther kende de orde een ernstige crisis in de 16de eeuw. Provinciaal huis te Heverlee.

Guillelmus Schaerlaecken

Guillelmus, volgens het parochiaal doopregister Jan Baptist Jozef, werd geboren te Rumst op 20 september 1769 als zoon van Petrus Schaerlaecken uit Eikevliet en van Clara Van den Wijngaert. Het gezin, dat in het dorp woonde, was niet onbemiddeld. Moeder behoorde tot het bekende Rumstse kostersgeslacht Van den Wijngaert.

Op 21 december 1795 sprak Willem zijn geloften uit als broeder in het Antwerps klooster der Augustijnen, waarvan de kerk nu nog bewaard gebleven is in het stadscentrum, zij het als museumkerk.

Enkele maanden na Willems professie zouden de Fransen het klooster opheffen. Noodgedwongen moest de jonge broeder uittreden.

Het Antwerpse klooster der Augustijnen genoot in de 16de eeuw een slechte faam, als broeihaard van ketterse dwalingen. Luther was trouwens een Augustijn.

Later beleefde de orde in de metropool een bloeitijdperk, dit o.m. dankzij het vermaarde college dat de paters er geopend hadden¹⁰.

Congregatie der religieuzen van het kind Jezus - Filles de l'Enfant Jesus

Deze Franse congregatie werd gesticht in 1828 door zuster Nathalie Doignies.

De zusters zijn werkzaam in het onderwijs en in de verpleging. Moederhuis te Lille.

Amélie De Meyer - Zuster Pauline

Amélie werd geboren te Rumst op 7 augustus 1912 als dochter van Jan De Meyer, steenbewerker, en van Paulina Delannoy.

Een oom langs moederszijde verbleef in Noord-Frankrijk. Met haar zuster ging ze er dikwijls naartoe. Zo leerde ze de religieuzen van het Kind Jezus kennen.

Op 10 augustus 1936 werd ze te Lille geprofest bij de "Filles".

---

⁹ Monniken van de Ordio Eremitorum S. Augustini, afgekort O.E.S.A.

¹⁰ Leyder, D. (1996). *De Augustijnen te Antwerpen 1608 - 1797*.

Ze werkte in de Congregatie te Roosendaal - Duinkerken en te Lille. Zij ging op rust in het huis der Congregatie te Sleidinge - Evergem (Oost-Vlaanderen). Zij overleed te Lille (F) op 22 maart 1959.

Gasthuiszusters Augustinessen van Boom

Gesticht in 1849 door drie zusters van Herentals. De Augustinessen van Herentals bestaan reeds vanaf 1253.

Het moederhuis van de zusters van Boom is gevestigd naast de Wytshaeghe, 's Herenbaan, Reet (Rumst)¹¹.

Rosa Hellemans - Zuster Juliana

Zij werd geboren te Terhagen op 4 december 1913 als dochter van Jan Frans Hellemans, steenbewerker, en van Maria Van Heulst. Het gezin verhuisde in 1932 naar Rumst, waar het zich vestigde in "de stal", een huis dat nu afgebroken is, in de Steenberghoekstraat, op de hoek van de straat, over de rij huizen die naar het water gaat.

Vanuit Rumst trad Rosa in op 3 april 1934.

Zij werd gasthuisverpleegster - verpleegster bezoeker en vroedvrouw.

Ze werd geprofest op 3 december 1935.

Ze overleed te Reet op 29 november 1996.

Gasthuiszusters Augustinessen van Leuven

In de 11de eeuw werd de zorg voor het gasthuis, gesticht in 1082, aan een gemeenschap van vrouwen toevertrouwd, die de kloosterrregel van de H. Augustinus aannamen. Vandaar de naam Augustinessen.

Zoals elders in ons land vormden de zusters van het gasthuis een afzonderlijke kloostergemeenschap, afhankelijk van de bisschop.

De bekende "Romaanse poort", die toegang verleende aan het Leuvens Sint-Pietersgasthuis (in de Brusselse straat) dateert uit de jaren 1200.

Zuster Adriana Taeyaerts, ziekenzuster

Geboren te Rumst op 4 september 1691, dochter van Gillis Taeyaerts, pachter, en van Joanna De Weerdt.

Ingetreden in het gasthuis te Leuven in 1712. Dit blijkt uit volgende akte: "Joanna De Weerdt, weduwe van Gillis Taeyaerts, nu gehuwd met Philips Huygelen, waarvan 1 dochter Adriana

---

¹¹ Segers, G. (1996). *Zusters in het wit. De Gasthuiszusters Augustinessen van Boom, 1846 - 1996.*

Taeyaerts die ingetreden is in het gasthuis te Leuven, verkopen voor 500 g. aan Cathelijne Taeyaerts, weduwe van Peeter Reypens, de helft van een huis, hof, stallingen, schuur en land, groot 1 bunder, gelegen te Terhagen. De andere helft behoort reeds aan de koopster, die daar ook in woont. Grenzend aan 1. de straat, 2. Jan Van de Wauwer, 3. de erfgenamen van dokter Van Baerle, 4. het leike en Quirijn Cop. Belast samen met de goederen van Jan Van de Wauwer met een wascijns van 2 g. aan de heer van Rumst, en een cijns van 1 g. aan het Falconklooster te Antwerpen”.

Joanna De Weerdts heeft de penningen voor de intrede voorgeschoten en heeft in ruil hiervoor de voorschreven helft van het huis gekregen van haar dochter¹².

Novice in 1713

Professie in 1714

Ze overleed te Leuven op 28 april 1749¹³.

Zuster Petronella De Coen, ziekenzuster

Geboren te Rumst op 6 oktober 1693, dochter van Comeel De Coen, pachter, en van Anna Meerts. Petronella was de nicht van de Rumstenaar Egidius Van Dijck, rector van de universiteit, zoon van Remigius Van Dijck en Catharina De Coen. Het is ongetwijfeld via haar kozijn dat Petronella te Leuven belandde. Waarschijnlijk is zij met haar vriendin Adriana Taeyaert binnengegaan.

Ingetreden in het gasthuis te Leuven in 1712.

Novice in 1713

Professie in 1714

Overleed te Leuven op 3 mei 1721.

Grauwzusters van Antwerpen

De Grauwzusters (volgelingen van de H. Franciscus) van Antwerpen werden gesticht door die van Tienen en Zoutleeuw op het einde van de 17de eeuw. Vanaf 1693 verbleven ze in de Sint-Annastraat tegen de oude Kipdorppoort. Ze wijden zich toe aan de verpleging. Vroeger stonden ze vooral bekend omwille van hun hulp bij “haastige ziekte” (epidemieën).

---

¹² Vermeulen, L. (1995). *Schepengriffie van Rumst, uitgave 1995*.

¹³ J. Ockley bezorgde ons enkele gegevens en tevens vermeldde hij: “Er bleef voor haar geen ondervragingsdossier bewaard voorafgaand aan haar plechtige professie, noch aan haar inkleding (één jaar vroeger) waaruit we konden te weten komen hoeveel gulden bruidschat zij heeft ingebracht. Evenmin enige aanduiding in het Aartsbisschoppelijk Archief te Mechelen met verwijzing wie haar met instemming van de bisschop mocht ondervragen. Zij heeft geen bijzondere functies uitgeoefend als overste, novicenmeesteres of apothekeres. Dus was zij wellicht, zoals de meeste van haar mede-zusters, ziekenzuster. Ook in de visitatiedossiers is ze blijkbaar zwijgzaam en wordt van haar alleen opgegeven haar leeftijd en het aantal jaren dat ze geprofest was”. Het

Maria Catharina Vodderie - Zuster Dionysia

Geboren te Rumst op 21 april 1819 als dochter van Corneel Frans Vodderie, landbouwer, en van Joanna Catharina Possemiers. De ouders huwden op 15 mei 1810, Joanna Catharina was toen meid.

Ze werd geprofest op 11 mei 1843¹⁴.

Ze overleed te Antwerpen op 9 augustus 1889 en werd begraven te Merksem.

Seculier adellijk kapittel van Nijvel

In de zevende eeuw werd te Nijvel in de villa van de Merovingische hofmeier een Benediktijnerabdij gesticht. De eerste abdis was Gertrudis, patrones van het latere Nijvel. De abdij werd later een keizerlijke abdij en evolueerde vervolgens tot een wereldlijk adellijk kapittel van dames. "Madame" de abdis was de wereldlijke "heer" van Nijvel. Om tot het kapittel toegelaten te worden moest een uitgebreide genealogische staat van adel voorgelegd worden. De bewijsstukken zijn nog bewaard in het archief van de abdij. De inhoud van het archief werd gepubliceerd door A. D'Hoop, *Inventaire Général des Archives ecclésiastiques du Brabant, L' Eglises Collégiales*. De archiefstukken zijn te vinden in het Rijksarchief te Brussel.

Het kapittel was beperkt wat het aantal leden betrof. De leefregel was tamelijk los. Uithuwen kwam vrij veel voor. De situatie was te vergelijken met die van het adellijk abdijsstaatje van Thorn (Nederlands Limburg). Het kapittel sneuvelde, zoals vele kerkelijke en andere instellingen van het oud regime als gevolg van de Franse revolutie (bezetting van ons land). De abdijsgebouwen lagen naast de monumentale kerk van Nijvel.

Anna Maria Ignatia Josepha Van der Gracht, gezegd Rommerswael

Zij werd te Rumst geboren op 15 januari 1740 als dochter (vierde kind) van Roger Philips, heer van Eeckhoven, en van Maria Catharina Philippina De Varick. Volgens de bekende genealogie Van der Noot werd zij opgenomen in het Nijvels kapittel op 14 februari 1771. (A. D'Hoop vermeldt onder de archiefstukken der abdij onder 1524 - een *Liste du chapitre de Nivelles avec les dates de réception, de mariage et de décès*, 1610 - 1776). Dat rond die tijd een de Rommerswael kamerheer was van madame (de abdis) zal wel niet vreemd geweest zijn aan de opname. Anna Maria overleed volgens de gegevens van de burgerlijke stand te Mechelen op 28 maart 1803.

---

archief van de zusters is een privé-archief en vrij moeilijk toegankelijk voor wie over geen bijzondere aanbeveling beschikt.

¹⁴ Prims, F. (1932). *De geschiedenis van de Grauwzusters te Antwerpen*.

De familie de Rommerswael bezat in de stad een prachtig "hotel" in de Stassartstraat, later het klooster der Arme Claren, thans een rusthuis.

Zuster der Christelijke scholen van de heilige Jozef Calasanz

Gesticht in 1820 door de Jezuiet Lodewijk Donche.

Moederhuis te Vorselaar.

Talrijke bijhuizen vooral in de provincie Antwerpen.

Onderwijs, dienstbetoon en missies.

Het huis van Rumst werd gesticht op 8 oktober 1857. Het feit dat de zusters te Rumst werkzaam waren, verklaart de vele roepingen.

Het klooster te Terhagen werd gesticht op 22 april 1872 en opgeheven in oktober 1994.

Aanvankelijk verbleven de zusters die te Terhagen les gaven in het klooster te Rumst.

Stephanie Braeckmans - Zuster Majella

Geboren te Rumst op 21 september 1873, dochter van Petrus Jan Frans Braeckmans, steenbewerker, en van Maria Theresia Verlinden. Haar zuster Maria Josepha trad voor haar in op 13 mei 1889. In 1894 trad haar andere zuster Virginie eveneens in, zij werd geboren te Terhagen en vandaar dat zij hier niet werd opgenomen.

Zij trad in het klooster op 5 september 1893.

Geprofest op 18 september 1894.

Overleed te Westmalle op 12 juli 1960.

In het obituarium van de zusters van Vorselaar vonden we volgende tekst die we letterlijk overgenomen hebben.

Moeder Majella deed als postulante van Vorselaar haar studies aan de normaalschool te Herentals. Zij was begaafd met een klaar verstand. Zij liet zich daarna in het noviciaat ook gewillig vormen tot een vrome kloosterlinge, zodat ze bij haar leerlingen kon optreden als een talentvolle religieuze onderwijzeres en opvoedster.

Van in haar jeugdige leeftijd aangesteld tot plaatselijke overste, heeft zij deze bediening tientallen jaren waargenomen in eenvoud en nederige dienende liefde. Terecht mocht zij van haar onderdanen eisen: eerbied voor het gezag, stipte getrouwheid aan de H. Regel en het gemeenschappelijk leven, waardering voor de geestelijke oefeningen, ernstige toeleg op de zusterlijke dienstvaardigheid in geest van liefde en zelfverloochening, vurige ijver voor het apostolaat bij de jeugd, omdat zij persoonlijk in dat alles haar zusters steeds voorafging door haar bezielend en aantlokkend voorbeeld.

Moeder Majella leerde haar zusters bidden en rustte niet vooraleer zij verzekerd was van hun ernstig streven naar een stille, innige omgang met God, ieder volgens het licht van de genade en de leiding van de H. Geest.

Artikel 32 van de H. Regel had in dat opzicht voor haar een bijzondere aantrekkingskracht: "De zusters moeten Jezus navolgen in zijn verborgen leven mét God zijn vader, en te zamen in zijn werkend leven om God: werkend bidden en biddend werken!" Bij de gezamenlijke geestelijke lezing in pater Rodriguez deed moeder soms een zin een paar keer herlezen, b.v.: weest zedig en stil, dan zult gij geestelijke mensen worden die God proeven en smaken; God smaken in het gebed, God smaken in het streven naar de heiligheid, in het werk van de christelijke opvoeding, in het liefdevol arbeiden enkel en alleen tot Gods eer en glorie!

Moeder Majella hield veel van een gezellige recreatie, waarin herhaaldelijk gelachen werd, maar waar iedere zuster ook ongedwongen het geestelijk gesprek steunde. Onder moeders invloed wedijverden de zusters onder mekaar om iedere avond in orde te zijn met "het getal".

Ontslagen van haar klas en verder ook van haar ambt van overste, bleef moeder Majella in de gemeenschap met hart en ziel in dienst van de school. Tot in haar hooggevoerde leeftijd bleef zij, in haar keurig geschrift, de officiële schoolbriefwisseling houden en hielp zij aan de verbetering van de kinderwerken. Dat getuigde haar laatste overste, en deze voegde er aan toe: "Moeder Majella leidde, innig verenigd met haar goddelijke bruidegom, een diep inwendig leven. Zij las bij voorkeur de werken van Dom Marmion. Het vertrek naar het ziekenhuis was voor haar een groot offer". Moeder Majella hoopte nog te mogen terugkeren om te werken voor Moeder de Congregatie. Doch, eenmaal bewust van haar ongeneeslijke kwaal, gaf zij zich gewonnen en zei vaarwel aan haar al te menselijke verlangens, om nog enkel Gods H. wil te volgen.

Gaarne brachten de medezusters aan de lieve zieke een bezoek, om het engelachtige dat van haar uitstraalde te bewonderen. Haar heengaan was zeer zacht.

Zusters van Onze-Lieve-Vrouw-Presentatie

Gesticht in 1830 door juffrouw Weewouters.

Moederhuis in Sint-Niklaas.

Bijhuizen o.a. Boom en Lokeren.

Onderwijs en missies.

Maria Coleta Pauwels - Zuster Marie Apollonie

Geboren te Rumst op 12 maart 1812, dochter van Jan Baptist Pauwels, winkelier, en van Maria Catharina Van de Wouwer.

Zij was de zuster van Jan Frans Pauwels, eerst burgemeester van Rumst, daarna van Terhagen.

Zij trad in het klooster te Sint-Niklaas op 21 oktober 1839.

Zij legde haar geloften af op 21 oktober 1840.

Overleed te Sint-Niklaas op 7 februari 1880.

Zwartzusters van Antwerpen

Op 1 oktober 1345 schenkt de Duitse koopman H. Südermann zijn huis bij de Koepoort te Antwerpen aan de *Matewiven*, "*Swestern*", "*wiven*" die moeten zorgen voor de "*maten*" dit is de arme vrouwen.

Aanvankelijk waren de matewiven gehuld in een grijze pij, maar wat later namen ze de regel aan van de H. Augustinus en ook de zwarte kledij. Vandaar Zwartzusters. Het Moederhuis der Zwartzusters - zij beoefenen verpleging - is gelegen in de Zwartzustersstraat bij de Sint-Pauluskerk. Zij hebben een bijhuis in Berchem.

Anna Maria Van Rompaey - Zuster Petronella

Geboren te Rumst op 15 januari 1826 als dochter van Jan Frans Van Rompaey, dagloner, en Maria Bal.

Geprofest op 26 oktober 1852.

Zuster Petronella overleed te Antwerpen op 8 juli 1876.

Rosalia Petronella Peeters - Zuster Mathildis

Geboren te Rumst op 16 februari 1841 als dochter van Remi Peeters, landbouwer, en van Maria Theresia Aerts (geboren te Kontich).

Geprofest op 5 september 1859.

Zuster Mathildis overleed te Antwerpen op 17 december 1861.

Begijnen in het Groot Begijnhof te Mechelen

Anna Maria De Preter

Notaris Reyaerts van Mechelen vermeldt in 1686 een Anna Maria De Preter geboren te Rumst op 31 december 1655, verblijvend in het Groot Begijnhof te Mechelen. Volgens het doopregister van Rumst was ze de dochter van Jan De Preter, brouwer, en Anna Cauwenberch. Ze overleed op het Groot Begijnhof op 13 september 1698. We vonden haar naam niet terug in het *Register van de Dochteren...*

Begijnen in het Klein Begijnhof te Mechelen

De vier begijnen Van Cauwenbergh

Naast het Groot Begijnhof kende Mechelen vroeger ook een Klein Begijnhof, gelegen achter de Sint-Katelijnekerk. Nog slechts enkele huisjes zijn bewaard. Het hof was eerst afhankelijk van

het nieuw (groot) begijnhof buiten de stad. In 1295 werd het zelfstandig. De begijnen van het kleine hof werden begraven in hun parochiekerk Sint-Katelijne.

Vier begijntjes Van Cauwenbergh uit Rumst hoorden thuis in het kleine hof. Drie ervan worden bij name, als begijntjes, vernoemd in de verdelingsakte der erfenis van Peter Van Cauwenbergh¹⁵. Petronella, geboren te Rumst op 12 oktober 1670, en Maria, eveneens geboren te Rumst op 22 juli 1678, beiden zijn dochters van Guilliam Van Cauwenbergh (driemaal gehuwd, herbergier) en van Maria Huygelen. De bekende volkstelling van 1693 vermeldt hen niet meer. Ze zullen reeds in het hof vertoefd hebben; Maria waarschijnlijk als inwonend leermeisje. Het archief van het begijnhof bewaart een persoonlijke verplichting door Petronella aangegaan.

Hun halfzuster Martina (zo wordt ze vernoemd in het doopregister) of Johanna-Martina, zo staat ze bekend in het begijnhof, werd geboren te Rumst op 30 januari 1685. Ze is de dochter van Guilliam Van Cauwenbergh en van zijn tweede vrouw Elisabeth Claes of Peeters.

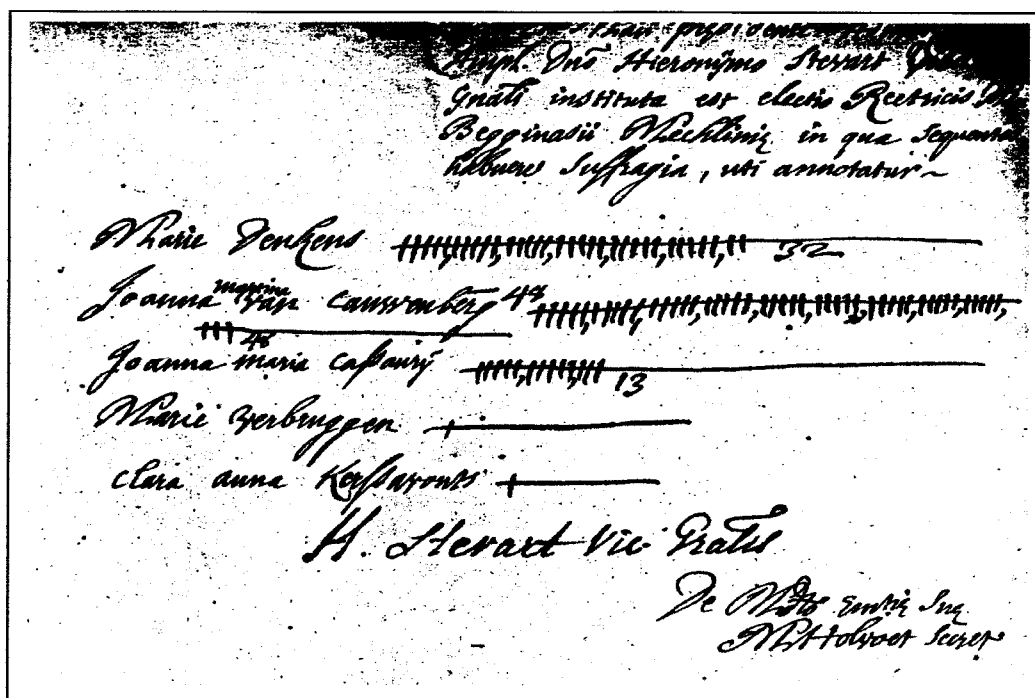
De namen van deze drie begijntjes vinden we terug in het overlijdensregister van Sint-Katelijne, dat berust op het stadsarchief te Mechelen.

26 augustus 1768 Petronella van Cauwenbergh, beguina, anno aetatis suae 99, professionis 78, leefde dus bijna 80 jaar als begijn en stierf ei zo na als honderdjarige.

23 november 1769 Maria van Cauwenbergh beguina.

24 maii 1770 Martina van Cauwenbergh beguina.

Op 23 mei 1737 stelde deze zich candidate bij de verkiezing van een nieuwe meesteres. Ze kreeg niet voldoende stemmen, maar op 27 mei 1740 haalde ze het met 48 stemmen op 95. Ze was toen 55 jaar oud en legde de eed af in handen van vicaris-generaal Stevart.

Figuur 1. resultaat stemming

Ons archief bewaart de fotocopie van het proces-verbaal van de stemming (zie figuur 1) en het document der eedaflegging (zie figuur 2).

Electio Magistrae Primae Beghiniae
Mechlinie in locum Sororis Margaretae
de Wacef ob infirmitatem et senectutem
officium resignantis, facta die 27 Martii
1740 coram A. S. R. J. et Amplius J. H.
Hieronymo Stevano Petano Metropoli et
Episcopo Generali in absentia eminentiss. S.
Comparescent Beghiniae numero 95. quae singulae vocatae
per J. P. Erasmus Baetscher Pastorem S. Catharinae
et S. Margarinae, altaris sedulis, dederunt vota sua.
quibus per nos computatis, respectum est, ut sequitur

S. Clara Anna Kestevenus habuit votum	1
S. Maria Verbruggen	1
S. Joanna Maria Casparij	13
S. Maria Tenkens	32
S. Joanna Martina Van Cauwenbergh	48
Electa proinde, votorum pluralitate, Sorore 95	
Joanna Martina Van Cauwenbergh, eaque publicata,	
praestitit ipsa juramentum jura Statuta, quod attestatur	
H. Stevart Vic. Pratis	

Figuur 2.: Proces-verbaal van de eedaflegging

Het begijntje *Maria Petronella Van Cauwenbergh* deelt eveneens mee in de erfenis van Peter Van Cauwenbergh, maar deze is van een volgende generatie. Ze staat slechts impliciet vermeld in het erfenisdocument van bundel 166, onder de staak waartoe ze behoort. Ze wordt expliciet als begijn vernoemd in een akte van notaris Jan Frans Mommen¹⁶, bij de verkoop van “de Swaen” (Molenstraat), eigendom van haar vader. Maria Petronella is geboren te Rumst op 11 september 1709, als dochter van Jan Van Cauwenbergh, visser, en van Joanna Asselberghs, zijn eerste vrouw. Ze overleed te Mechelen op 21 augustus 1792 en werd op 23 augustus begraven als “*beguina nata in Rumst*”.

Begijnen in het begijnhof van Herentals

Het *Registrum Begginarum Professarum et Defunctorum ab anno 1669* van het begijnhof van Herentals vermeldt drie Rumstse begijntjes.

¹⁵ Reusens, J. en Vermeulen, L. (2000). *Bijdrage tot de geschiedenis van Rumst: de familie Van Cauwenbergh*.

¹⁶ De Loenen, T. (1998). *Notariaat Jan Frans Mommen, notaris te Boom, akten 1765 - 1774*, p. 88.

Op 21 oktober 1703 werden er geprofest *Clara Margareta en Francisca Elisabeth Cauwenbergh* uit Rumst. Ze staan vermeld als *gemellae sorores*, tweelingen.

Volgens onze parochieregisters zijn ze geboren op 27 augustus 1683 als dochters van Nicolaas Cauwenbergh, tapper-brouwer, en van Elisabeth Ysermans, zuster van de toenmalige pastoor van Rumst. Deze was afkomstig van Mol. Herentals ligt er niet zo ver af.

Volgens het Herentalse register is Francisca Elisabeth reeds op 23 oktober 1712 gestorven. Zij werd bijgezet in het graf van haar groot tante, langs moederszijde, voor het altaar van Onze-Lieve-Vrouw in de nog bestaande Begijnhofkerk. In het overlijdensbericht staat ze als "scholaris" vermeld. De begijntjes, uiteraard de jongere, plachten te zorgen voor de opvoeding van vondelingen of arme kinderen.

Clara Margareta is gestorven in 1750, alleszins na 8 mei. Tot 8 mei is het register regelmatig ingevuld. Daarna zijn er leemten in dit jaar. We vinden wel de naam van Clara Margareta, echter geen precieze sterfdatum.

Het Herentalse register vermeldt ook nog de professie van *Maria Elisabeth Meeus*, uit Rumst, dit op 18 mei 1738.

De overlijdensdatum van Maria Elisabeth is niet te vinden in het register. Maria Elisabeth werd geboren, volgens onze parochieregisters, op 2 mei 1709 als oudste dochter van Jan Meeus, niet geboortig van Rumst, en Gudula Van Cauwenbergh, oudste zuster van de twee vorige begijntjes. Dit verklaart wel waarom Maria Elisabeth te Herentals intrad.

Jules Reusens

Bronnen:

- De Loenen, T. (1998). *Notariaat Jan Frans Mommen, notaris te Boom, akten 1765-1774*. Rumst: Rumesta.
- De Swert, P. (1740). *Chronicon Congregationis Oratorii Domini Jesu per provinciam archiepiscopatus Mechliniensis diffusae*. Rijsel.
- Leyder, D. (1996). *De Augustijnen te Antwerpen 1608 - 1797*. Leuven-Heverlee: passim.
- Prims, F. (1932). *De geschiedenis van de Grauwzusters te Antwerpen*. Antwerpen.
- Reusens, J. en Vermeulen, L. (2000). *Bijdrage tot de geschiedenis van Rumst: de familie Van Cauwenbergh*. Rumst: Rumesta.
- Segers, Y. (1996). *Zusters in het wit: de gasthuiszusters Augustinessen van Boom, 1846 - 1996*. Leuven: De Gasthuiszusters-Augustinessen van Boom i.s.m. KADOC.
- Van Reeth, E. (1972). *Parochieregisters van Rumst Sint-Pieter: dopen, huwelijken en overlijdens 1590 - 1803*. Rumst: Rumesta.
- Vermeulen, L. (1992). *Schepengriffie van Rumst - uitgave 1992*. Rumst: Rumesta.
- Vermeulen, L. (1993). *Schepengriffie van Rumst - uitgave 1993*. Rumst: Rumesta.
- Vermeulen, L. (1995). *Schepengriffie van Rumst - uitgave 1995*. Rumst: Rumesta.